

Prostor za nalepko
s šifro

Zveza slovenskih slavističnih društev

**DRŽAVNO TEKMOVANJE
V ZNANJU SLOVENSKEGA JEZIKA
ZA VODNIKOVO PRIZNANJE**

**Tekmovalna pola za 4. letnik gimnazije
10. april 2026**

Izhodiščna besedila najdete v prilogi. Na prilogo ne pišite rešitev, saj se ta ne bo skenirala in ocenjevalcem ne bo vidna.

Če se zmotite, napačen odgovor prečrtajte in poleg zapišite novega. Odgovori naj bodo pravopisno in slovnično pravilni. Nejasni in nečitljivi odgovori ter odgovori z verzalkami (samo velikimi črkami) se točkujejo z nič točkami. Negativnih točk ni. Pišite s kemičnim svinčnikom ali z nalivnim peresom in ne uporabljajte korekturnih sredstev.

Čas pisanja je 90 minut.

Število možnih točk: 75

Sklop A

1.1 Izpišite napačne trditve in jih zamenjajte s pravilnimi.

6 točk

Med potovanjem v Rim sta se Konstantin in Metod ustavila tudi v Kopru, kjer sta imela z latinisti (dvojezičniki) razgovor o primernosti slovanskega jezika za krščansko bogoslužje. Latinisti so bili seveda proti prevajanju cerkvenih knjig v slovanski jezik, kar je botrovalo temu, da je papež Hadrijan II. slovanskima preroditeljema v Rimu odrekel podporo. Ko se je Metod vrnil, se je moral nenehno boriti z rimsko-nemškimi duhovništvom (na čelu z bodočim škofom na Slovaškem Wichingom), ki ga je obtoževalo herezije.

NAPAČNI PODATEK	PRAVILNI PODATEK

1.2 Obkrožite črko pred pravilnim odgovorom.**5 točk**

1. Stara cerkvena slovanščina je:
  - a) neposredna prednica vseh slovanskih jezikov.
  - b) delno umetno ustvarjeni liturgični jezik 9. stoletja.
  - c) narečje praslovanščine.
  - č) najstarejša oblika slovenščine.

2. Praslovanščino:
  - a) poznamo iz ohranjenih rokopisov iz 7. stoletja.
  - b) rekonstruiramo s primerjalno metodo.
  - c) enačimo s staro cerkveno slovanščino.
  - č) lahko beremo v bizantinskih liturgičnih besedilih, nastalih po 10. stoletju.

3. Stara cerkvena slovanščina je nastala v:
  - a) 7. stoletju.
  - b) prvi polovici 8. stoletja.
  - c) drugi polovici 9. stoletja.
  - č) 11. stoletju.

4. Glagolica je:
  - a) prilagojena latinica.
  - b) prva slovanska pisava.
  - c) različica grške pisave.
  - č) vzhodnoslovanska redakcija.

5. Kaj se je zgodilo po Metodovi smrti leta 887?
  - a) Konstantin je postal škof in nadaljeval njegovo delo.
  - b) Njegovo delo v Velikomoravski državi je nadaljeval knez Kocelj.
  - c) Njegove učence so izgnali in slovanske knjige uničili.
  - č) V Velikomoravski državi se je kot jezik liturgije ponovno začela uporabljati grščina.

1.3 Dopolnite povedi.**5 točk**

- V Stiškem rokopisu (1428) sta dve molitvi delo zapisovalca _____ porekla.
- Trubar je želel ostati pri »preprostem _____ jeziku«.
- V mladinskem listu Vedež so od 1849 objavljali besedila v slovenskem in _____ jeziku.
- V ilirskem jeziku bi se orodnik ednine druge ženske sklanjatve (npr. samostalnik *kost*) glasil _____.
- Matija Majar - Ziljski je slovanske jezike razdelil na češko, _____, ilirsko in rusko narečje.

Prostor za nalepko
s šifro

1.4 Avtorje povežite z njihovim delom, tako da posameznemu avtorju v prvem stolpcu pripišete ustrezno številko iz drugega stolpca. **5 točk**

A Primož Trubar _____	1 <i>Arcticae horulae succisivae</i> (1584)
B Adam Bohorič _____	2 <i>Pravila kako izobraževati ilirsko narečje i u obće slavenski jezik</i> (1848)
C Urban Jarnik _____	3 <i>Kratka slaveno-horvatskoga pravopisanja</i> (1830)
Č Ivan Navratil _____	4 zbiranje slavistične literature v 18. stoletju
D Matija Majar - Ziljski _____	5 univerzalna slovanska slovnica (načrt)
E Ljudevit Gaj _____	6 zavračanje hrvaškega besedja
F Žiga Zois _____	7 <i>Obraz slovenskoga narečja u Koruškoj: razprava o koroškem narečju, napisana v ilirščini</i> (1842)
G Blaž Kumerdej _____	8 <i>Vsakdanji pogovori v slovenskim in ilirskim jeziku</i> (od 1849)
H Ferdo Kočever _____	9 <i>Mlinarjev Janez</i> (1859, 1892)
I Oroslav Caf _____	10 <i>Robinson mlajši</i> (1849)

1.5 V povedi odgovorite na vprašanja.

4 točke

a) V katerih predelih slovenskega ozemlja se je ilirizem še posebej močno razvil in zakaj?

---

b) Zakaj so imeli slavizmi v 19. stoletju pomembno vlogo v zgodovini slovenskega jezika?

Sklop B

2.1 Preberite izhodiščni povedi in rešite nalogo.	5 točk
--	---------------

Sestavljena je iz petindvajsetih znanstvenih prispevkov strokovnjakov, ki so bili tako ali drugače povezani z Orešnikom, saj je v svoji dolgi karieri mnogim pomagal »mного več, kot je vedel«.

a) Podčrtajte najnatančnejše skladijsko razmerje, ki ga označujejo izpisani vezniki.

ali   izključevalnost/izbirnost/dopolnjevanje prej povedanega/nasprotje

saj   vzročnost s sklepanjem/vzročnost s pojasnjevanjem/vzročnost s posledičnostjo

kot   izražanje primerjave/izražanje podobnosti/naštevaje zgledov

b) V besedilu je v vezniški rabi tudi zaimek *ki*. Kateri odvisnik uvaja? Odvisnik pretvorite v besedno zvezo.

Vrsta odvisnika: _____

Pretvorba v besedno zvezo: _____

2.2 Iz tretjega odstavka izhodiščnega besedila v prilogi izpišite členke ter jim pripišite vsebinsko vlogo v povedi.	7 točk
---	---------------

IZPISANI ČLENEK	VSEBINSKA VLOGA IZPISANEGA ČLENKA V POVEDI (kaj izraža)

- Vprašalna poved v tretjem odstavku izhodiščnega besedila v prilogi ter odgovor nanjo se vsebinsko ne ujemata. Utemeljite trditev in odpravite vsebinsko neujemanje.

_____

_____

Prostor za nalepko
s šifro

2.3 Prислоvno zvezo iz izhodiščnega besedila zamenjajte s predložno besedno zvezo, prislova v drugem primeru pa s sopomenskima (prav tako knjižnim) prislovoma.

3 točke

Bili so tako ali drugače povezani z Orešnikom. _____

Drugim je pomagal »mного več, kot je vedel«. _____

- Drugo poved preoblikujte tako, da bo odvisnik v citiranem delu bolj jasen in slogovno ustrežnejši.

2.4 Razložite, kako sprememba besednega reda vpliva na zgradbo podčrtanega stavčnega člena.

3 točke

Janez Orešnik, slovenski jezikoslovec, univerzitetni pedagog in akademik, je bil redni profesor na Oddelku za primerjalno in splošno jezikoslovje Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

Slovenski jezikoslovec, univerzitetni pedagog in akademik Janez Orešnik je bil redni profesor na Oddelku za primerjalno in splošno jezikoslovje Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

2.5 V obliki vprašalne povedi zapišite, kateri podatek v posamezni povedi je glede na členitev po aktualnosti poudarjen (jedro oz. rema).

2 točki

Janez Orešnik je od začetka šestdesetih let 20. stoletja do ustanovitve Oddelka za primerjalno jezikoslovje predaval primerjalno slovnico germanskih jezikov.

- Poudarjeni podatek: _____

Janez Orešnik je primerjalno slovnico germanskih jezikov predaval od začetka šestdesetih let 20. stoletja do ustanovitve Oddelka za primerjalno jezikoslovje.

- Poudarjeni podatek: _____

Sklop C

3.1 V besedilu je 14 jezikovnih oz. pravopisnih napak. Popravite jih.	7 točk
--	---------------

V letu 2026 na slovenskem obeležujemo pomembne literarne obletnice, med katerimi so tudi tri sto letnice – 100. obletnica rojstva Lojzeta Krakarja in 100 letnica smrti pesnika Krasa Srečka Kosovela ter pisateljice Zofke Kveder, Cankarjeve sodobnice.

Lojze Krakar (1926 – 1995) je bil izjemen pesnik, publicist, avtor, urednik, prevajalec, profesor slovenščine... Rodil se je 21. februarja, na dan, ko praznujemo mednarodni dan maternega jezika v Semiču v Beli Krajini. Literarno-zgodovinska veda ga največkrat umešča med Intimiste.

V spomin na znamenitega rojaka so Semičani v sklopu Krakarjevega leta pripravili več dogodkov, med katerimi je bila izpostavljena predstavitev knjige *Od tebe dalje štejem svoje dni*. Knjiga je izšla pod okriljem Mladinske knjige in prinaša preplet 100 Krakarjevih pesmi in širokega nabora fotografij pesnikovega vnuka Voranca Vogla, ki letos praznuje 30-letnico njegove fotografske kariere. Gre za čudovito, impresivno knjigo, ki na 320. straneh vzpostavlja dialog ne le med dedom in vnukom, temveč tudi med literaturo in fotografijo, ter med dvema časovnimi obdobji.

(Prirejeno po: Pia Prezelj: Svetovljanski duh dečka s kmetije nad Semičem. Delo, 21. februarja 2026. Rubrika Kultura.)

3.2 V povedih utemeljite zapis podčrtanih besed ter rabo pomišljaja.	3 točke
---	----------------

Glavnino dela Voranca Vogla predstavlja vsakodnevno fotoreportersko delo, od tiskovnih konferenc do poglobljenih reportaž – v arhivu Dela hranijo skoraj pol milijona njegovih fotografij.

Utemeljitev zapisa besed:

Utemeljitev rabe pomišljaja:

Prostor za nalepko
s šifro

3.2 Preberite naslednje povedi iz članka *Svetovljanski duh dečka s kmetije nad Semičem*.

5 točk

3. Preberite naslednje povedi iz članka *Svetovljanski duh dečka s kmetije nad Semičem*.

Minljiv si le tvoja dela so tvoj spomin, je v kamen vklesal Jože Plečnik. Imel je prav da nihče od tu ne odide živ toda odtis pustimo tudi na ljudeh ki nas obdajajo, in treba si je prizadevati da bodo naši bližnji zaradi nas nekoliko bolj hrabri skrbni in hudomušni.

a) V povedi vstavite manjkajoče vejice.

b) V povedi utemeljite rabo vejice pred označenim veznikom *in* v drugi povedi.

SKLOP Č

4. Preberite besedilo 2 v prilogi in napišite komentar.

15 točk

NAVODILO

Na osnovi prebranega besedila in svojega znanja o slovanskih jezikih navedite vsaj dve dejstvi o med slovansčini. Opredelite se do njenih pomanjkljivosti in prednosti ter svoje mnenje utemeljite. Presodite, na katerih področjih bi se med slovansčina lahko uveljavila ali se že uveljavlja, na katerih pa bo njena raba ostala omejena. Svojo presojo podprite z argumenti. Besedilo ustrezno členite in izberite naslov, tako da boste v njem izpostavili problemskost obravnavane tematike. Komentar naj obsega najmanj 100 besed.

PRILOGA

Sklop B

Besedilo 1

Ob 90-letnici rojstva jezikoslovca Janeza Orešnika

Janez Orešnik, slovenski jezikoslovec, univerzitetni pedagog in akademik, je bil redni profesor na Oddelku za primerjalno in splošno jezikoslovje Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in njegov predstojnik od 1990 (s presledki) do 2010. Od začetka šestdesetih let 20. stoletja je predaval primerjalno slovnico germanskih jezikov, po letu 1990 pa predvsem splošno jezikoslovje, ki ga je vpeljal kot poseben študij na Filozofski fakulteti, in raziskoval splošnojezikoslovne teme s poudarkom na prispevku slovenščine k reševanju jezikoslovnih vprašanj.

Ob 90-letnici njegovega rojstva je izšla znanstvena monografija *Čiv, čiv, še sem živ: jezikoslovne študije v spomin profesorju Janezu Orešniku* (uredila Tatjana Marvin Derganc, 2025). Sestavljena je iz petindvajsetih znanstvenih prispevkov strokovnjakov, ki so bili tako ali drugače povezani z Orešnikom, saj je v svoji dolgi karieri mnogim pomagal »mnogo več, kot je vedel«. Slednje je že v uvodniku skozi osebno izkušnjo zapisal Sašo Živanović, tedanji predstojnik Oddelka za primerjalno in splošno jezikoslovje. Monografija vključuje dela z vseh krovnih jezikoslovnih področij. Nekateri prispevki se neposredno navezujejo na tematike, ki jih je na svoji bogati jezikoslovni poti razvijal prof. Orešnik: naravna skladnja, glagolski vid, udeleženske vloge, jezikovno svetovanje in skrb za slovenščino. Drugi se osredotočajo na tematike, ki jim je profesorjevo raziskovalno delo služilo kot navdih in spodbuda. Z obravnavo podatkov iz slovenskega jezika pomembno prispevajo k razvoju jezikoslovne teorije in tudi terminologije v slovenščini, saj s tem postavljajo znanstveno-strokovne temelje za nadaljnji razvoj jezikoslovja.

Bralce bo morda presenetila za znanstveno monografijo nenavadna izbira naslova – Čiv, čiv, še vedno sem živ. In čemu tak naslov monografije? Ker naj bi profesor Orešnik pogosto prav s temi besedami šaljivo odgovoril na preprosto vprašanje o tem, kako se počuti.

Ugledni jezikoslovec je umrl 1. aprila 2014, devetdeset let pa bi dočakal 12. decembra 2025. Da je njegova zapuščina izjemna, med drugim dokazuje dolg seznam njegovih uspešnih »mentorirancev«, prejel pa je tudi več nagrad, med drugim zlati znak za zasluge Republike Slovenije in Zoisovo nagrado za življenjsko delo.

(Prirejeno po: Wikipedija; Ajda Vodlan: *Čiv, čiv, še sem živ*. Bukla, 2025)

Sklop Č

Besedilo 2

Medslovanščina

Medslovanščina je umetni skupni jezik, namenjen sporazumevanju med Slovani. Uvrščamo jo med aposteriorne načrtovane jezike, kar pomeni, da ni ustvarjena iz povsem novih, izmišljenih elementov, temveč temelji na že obstoječem jezikovnem gradivu – v tem primeru na slovanskih jezikih. Njena osrednja ideja je, da bi jo vsak, ki govori vsaj en slovanski jezik, lahko razumel brez predhodnega učenja.

/.../

Vprašanje pa je, kako visoka je dejanska stopnja razumevanja. Empirična preverjanja kažejo, da je pasivno razumevanje pogosto precej dobro, zlasti pri preprostih besedilih ali nalogah izbirnega tipa. Težave pa se pojavijo pri natančnem prevajanju posameznih besed in stavkov, kjer pridejo do izraza t. i. lažni prijatelji – besede, ki so po obliki podobne, a pomenijo nekaj drugega. Izkazalo se je tudi, da razumevanje bistveno naraste pri tistih, ki poleg maternega jezika dobro poznajo še več drugih slovanskih jezikov. Samo znanje enega jezika navadno ne zadošča za popolnoma zanesljivo razumevanje zahtevnejših besedil.

(Vir: Ina Poteko, Ema Štarkl: Medslovanščina: umetni skupni jezik, ki ga razumejo vsi Slovani?. Slovan Slovanu Slovan, Ljubljana 2022. Dostopno na https://www.researchgate.net/publication/360688618_MEDSLOVANSCINA_UMETNI_SKUPNI_JEZIK_KI_GA_RAZUMEJO_VSI_SLOVANI)